

POSTANOWIENIE

31 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 31 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku J.S.

z udziałem A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o zasiedzenie,

na skutek skargi kasacyjnej J.S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 6 marca 2023 r., II Ca 2334/22,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od wnioskodawczynie na rzecz uczestniczki kwotę
1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych z odsetkami w
wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia wnioskodawczynie odpisu
niniejszego postanowienia do dnia zapłaty - tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

[A.T.]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 6 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił apelację wnioskodawczynie J.S. od postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie z 8 sierpnia 2022 r., którym oddalono jej wniosek o

stwierdzenie nabycia w drodze zasiedzenia własności udziału [...] części w położonej w Krakowie nieruchomości stanowiącej działki nr [...], dla których Sąd Rejonowy dla Krakowa Podgórze w Krakowie prowadzi księgę wieczystą nr [...].

U podstaw oddalenia wniosku i apelacji legło stwierdzenie, że wnioskodawczyni nie wykazała, by ona i jej poprzednik prawny posiadali samoistnie udziały w nieruchomości objętej wnioskiem przez okres wystarczający do ich nabycia przez zasiedzenie. W szczególności nie wykazała by przed 1995 r. doszło do rozszerzenia charakteru sprawowanego nad nieruchomością władztwa ponad przysługujący jej udział.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez wnioskodawczynię. Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Jej zdaniem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytania: (1) „W jaki sposób współwłaściciel może zmanifestować rozszerzenie swojego władztwa ponad przysługujący mu udział w stosunku do pozostałych współwłaścicieli wobec braku aktywności, zainteresowania nieruchomością przez innych współwłaścicieli, wobec niezgłoszenia przez nich żadnego sprzeciwu wobec działań zasiadającego współwłaściciela?"; (2) „Czy fakt zamieszkiwania uprzedniego posiadacza na terenie zasiadanej nieruchomości uniemożliwia przeniesienie posiadania samoistnego na posiadacza następczego?"; (3) „Czy istnieją ograniczenia w zakresie możliwości manifestowania woli posiadania ponad swój udział?"

Ponadto w ocenie skarżącej skarga jest oczywiście uzasadniona, wobec naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego, polegającego na błędnej wykładni oraz niewłaściwym zastosowaniu art. 172 k.c. oraz art. 336 k.c.

Uczestniczka A. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej odrzucenie ewentualnie odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej

doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151). Nie istnieje przy tym istotne zagadnienie prawne ani potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia oraz wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego

poglądu (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl.; z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, niepubl.; i z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymogów. Wnioskodawczyni w lakonicznym uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania ograniczyła się do sformułowania szeregu pytań, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wywodu prawnego z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła swoich wątpliwości dla wykazania, że stanowią one istotne zagadnienie prawne. Argumentacja skarżącej jest ogólnikowa, jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska Sądu drugiej instancji. Nie wykazuje zatem, że w sprawie ujawniły się zagadnienia wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, których wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa.

Ponadto, wskazane przez skarżącą zagadnienia prawne nie mają charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniami w tej właśnie sprawie. Ich ujęcie wskazuje na dążenie do uzyskania tą drogą poglądu, który miałby służyć rozstrzygnięciu sprawy, nie zaś na istnienie w tym zakresie ogólnego problemu związanego z wykładnią prawa.

Niezależnie od powyższego, kwestie poruszane przez skarżącą we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania związane z istotą posiadania samoistnego oraz jego związkiem z okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy, były wielokrotnie wyjaśniane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a lakoniczna argumentacja wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przekonuje o potrzebie kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie (zob. m.in. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 26 października 2007 r., III CZP 30/07, OSNC 2008, nr 5, poz. 43; uchwała Sądu Najwyższego z 28 marca 2014 r., III CZP 8/14, OSNC 2015, nr 1, poz. 6; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 6 grudnia 1991 r., III CZP 108/91, OSNCP 1992, nr 4, poz. 48, postanowienia Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 1961 r., CR 961/60, NP. 1962, nr 12, s. 1688; z 7 maja 1986 r., III CRN 60/86, OSNCP 1987, nr 9, poz. 138; z 4 października 1979 r.,

III CRN 163/79, OSNCP 1980, nr 5, poz. 95; z 9 października 1996 r., III CKU 8/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 38; z 16 stycznia 2001r, II CKN 901/00, niepubl.; z 1 kwietnia 2011 r., III CSK 184/10, OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 24; z 11 marca 2009 r., I CSK 360/08, niepubl.; z 17 czerwca 2015 r., I CSK 309/14, niepubl.; z 19 lutego 2015 r., III CSK 188/14, niepubl.; z 3 października 2014 r., V CSK 579/13, niepubl.; z 7 kwietnia 2011 r., IV CSK 425/10, OSNC-ZD nr B/2012, poz. 27; z 9 grudnia 2014r., III CSK 336/13, OSNC-ZD 2016, nr 1, poz.16; z 12 grudnia 2014 r., IV CSK 271/13, niepubl.; i z 20 marca 2014 r., II CSK 279/13, OSNC 2015, nr 3, poz. 35).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie również wyjaśniano, że możliwe jest zasiedzenie idealnego udziału we współwłasności nieruchomości między współwłaścicielami, przy spełnieniu jednak ściśle określonych warunków. Przyjmuje się, że do takiej zmiany charakteru władztwa konieczne jest wyraźne zamanifestowanie woli władania wyłącznie dla siebie i z wolą odsunięcia od realizacji praw do rzeczy innych współwłaścicieli ponad realizację uprawnień z art. 206 k.c. i uzewnętrznienie tej zmiany wobec innych współwłaścicieli. Surowe wymagania wobec współwłaściciela zmieniającego zakres posiadania samoistnego uzasadnione są bezpieczeństwem stosunków prawnych i ochroną własności, która narażona byłaby na uszczerbek, gdyby współwłaściciel uprawniony do współposiadania całości mógł łatwo doprowadzić do utraty praw pozostałych współwłaścicieli, powołując się na zmianę swojej woli, a więc elementu subiektywnego. W konsekwencji o posiadaniu samoistnym współwłaściciela nieruchomości nie przesądza sam fakt samodzielnego wykonywania uprawnień i ponoszenia ciężarów związanych z korzystaniem z nieruchomości, a nawet pokrywanie przez niego kosztów remontów i modernizacji. Niewykonywanie prawa posiadania przez innego współwłaściciela nie uprawnia do wniosku, że współwłaściciel posiadający przejął rzecz w samoistne posiadanie.

Ciężar udowodnienia przez jednego ze współwłaścicieli, że zmienił zakres posiadania samoistnego, spoczywa na nim, wraz z niekorzystnymi skutkami, jakie wiążą się z niewykazaniem w sprawie o zasiedzenie tego przymiotu. W tego rodzaju sprawach wykluczone jest ustawowe domniemanie samoistności posiadania (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 20 października

1997 r., II CKN 408/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 61; z 11 października 2002 r., I CKN 1009/00, niepubl.; z 7 stycznia 2009 r., II CSK 405/08, niepubl.; z 29 czerwca 2010 r., III CSK 300/09, niepubl.; z 20 września 2012 r., IV CSK 117/12, niepubl., i z 2 marca 2012 r., II CSK 249/11, niepubl.). Nie zachodzi zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Sytuacja taka w analizowanej sprawie nie zachodzi.

Skarżąca odniosła tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Jego ujęcie wskazuje, że wnioskodawczyni traktuje skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający jej na kwestionowanie niesatysfakcjonującego ją rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy.

Podkreślenia wymaga, że w tego rodzaju sprawach istotne znaczenie dla kwalifikacji posiadania, jako samoistnego i dokonania subsumpcji pod określoną normę prawną, ma dokonanie uprzedniej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, będących podstawą ustaleń faktycznych, a więc kwestie usuwające się spod kontroli sądu kasacyjnego (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżąca ograniczeń tych nie bierze pod uwagę, wprost zarzucając w podstawie skargi naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i kwestionując przeprowadzoną przez Sąd Okręgowy ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Dotyka zatem kwestii, które usuwają się spod kontroli sądu kasacyjnego.

Uwzględniając spoczywający na współwłaścicielu ciężar dowodu i wnioski wynikające z wyżej wymienionego orzecznictwa nie można przy tym stwierdzić, by stanowisko zajęte przez Sąd Okręgowy i dokonana kwalifikacja posiadania wnioskodawczyni, nie odpowiadała wpracowanym w tym zakresie w orzecznictwie Sądu Najwyższego kryteriom pozwalającym na odróżnienie posiadania samoistnego i zależnego i naruszała w sposób kwalifikowany art. 172 § 1 k.c.

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku – akcentująca wybiórczo tylko niektóre elementy stanu faktycznego sprawy - nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3, art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz art. 13 § 2 k.p.c., a także § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 1 i § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023, poz. 1964, ze zm.).

[A.T.]

[a.ł.]

